

N:o 159.

Af herr **A. V. Ljungman**, om beviljande af statsanslag till be-
täckande af telegrafverkets skulder för telefonanläggningar
och om utarbetande af plan för telefonväsendets utveckling.

Under erkännande af »att först med anläggningen af ett samtliga vig-
tigare orter inom landet förbindande telefontät full nytta varder för sam-
färdseln dragen af den storartade uppfinningen af telefonen» äskades af Kongl.
Maj:t och beviljades af Riksdagen år 1889 ett anslag af 750,000 kronor,
att under 1890—1894 utgå med 150,000 kronor om året, för utförandet
af några bland de för ändamålet nödiga linierna såsom en början till ett
blifvande »fullständigt telefonsystem, omfattande hela riket». Såsom en
sjelfklar följd häraf borde, tyckes det, innan eller åtminstone samtidigt
med att ytterligare anslag äskades, hafva till Riksdagens pröfning fram-
lagts en på *saklig* utredning grundad plan för ett sådant telefonsystems
åstadkommande, med angifvande icke blott af de anläggningar, som för
tillfredsställandet af allmänna rörelsens kraf äro af nöden, utan äfven
af de vilkor, som de särskilda orterna eller personerna hafva att under-
kasta sig för att blifva delaktiga af den stora förmån, ett dylikt väl plan-
lagdt telefonsystem tydligen måste medföra. Allmänna rättsmedvetandet
fordrar nemligen att *fullgiltiga skäl* men icke ur striderna mellan enskil-
des och telegrafverkets företagsamhet framgången ensidighet och god-
tycklighet skola få bestämman den förestående utvecklingen af landets
telefonväsende, hvilken utveckling ju icke bör få snedvridas till följd af
ett på grund af de förhållanden, under hvilka telegrafverkets telefontät
kommit till stånd, missriktadt sträfvande hos samma verk. Affärsvinst
bör nemligen ej hos en hela riket afseende statsanstalt för ett så viktigt
slag af samfärdsel som telefonen få vara den bestämmande och ledande
principen, och ej heller får en sådan anstalt röja en tydlig afvoghet mot

vissa trakter och förkärlek för andra, enär främjandet af näringslivets utveckling genom det rättvisa tillgodoseendet af allmänna rörelsens billiga kraf inom så vidt möjligt *hela* landet ju bör vara en dylik anstalts egentliga ändamål.

Att sjelfva *sättet*, att söka ernå ett »fullständigt, hela riket omfattande telefonsystem» hufvudsakligast genom att låta statens telegrafverk upplåna de för ändamålet behöfliga men af Riksdagen icke beviljade medlen emot för landets statslån visserligen vanlig ränta, men med en jemförelsevis helt kort amorteringstid, icke är det bästa, torde vara lätt att inse. Telegrafverket tvingas nemligen genom just detta sätt för det önskliga telefonsystemets avvägbringande att allt för mycket afse den snarast möjligt tillgängliga afkastningen af de för de sålunda upplånta medlen anlagda eller inköpta telefonlinierna. Ur statsrättslig synpunkt kan det heller icke anses riktigt, att Riksdagen, på sätt hittills gemenligen skett med hänsyn till statens telefonväsende, undanhålles den del af den Riksdagen grundlagsenligt tillkommande rätten att erhålla redogörelse för »statsverkets tillstånd i alla dess delar» och att »pröfva statsverkets behof», som afser just ifrågavarande med upplånta medel anskaffade telefonanläggningar.

På grund af hvad sålunda anförts, får jag alltså hemställa,

det måtte Riksdagen *dels* efter utredning med förslag af statsutskottet anslå nödiga medel till betäckande af de skulder, telegrafverket åsamkat sig för inköp eller utförande af telefonanläggningar, *dels* i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om framläggandet af en fullständig plan för den blifvande utvecklingen af statens telefonväsende.

Om remiss till statsutskottet anhålles.

Stockholm den 28 januari 1891.

Axel Vilh. Ljungman.